

ФІЛОСОФІЯ ОСВІТИ PHILOSOPHY OF EDUCATION

УДК 005:001.891:1

DOI <https://doi.org/10.32782/hst-2025-23-100-16>

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКОВИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ГАЛІЗІ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ЕКОНОМІКИ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ АНАЛІЗ

ВОРОНКОВА, ВАЛЕНТИНА¹

ГАРБАР, ГАЛИНА²

АРАБАДЖИСЬВ, ДМИТРО³

Анотація

У статті досліджується методологія наукових досліджень у сфері менеджменту з позицій соціально-філософського аналізу. **Метою даного дослідження** є обґрунтування необхідності та розробка концептуального підходу до методології наукових досліджень у сфері менеджменту на основі соціально-філософського аналізу, з урахуванням сучасних викликів і потреб гуманітаризації управлінської науки. Завдання дослідження: 1) Дослідити філософські засади наукового пізнання, які можуть бути застосовані в управлінських дослідженнях; 2) визначити специфіку соціально-філософського підходу до осмислення управлінської діяльності; 3) виокремити невирішені аспекти методологічної культури в менеджменті та окреслити шляхи їх розв'язання; 4) запропонувати міждисциплінарну модель методології досліджень, яка поєднує філософські і практичні аспекти менеджменту; 5) розкрити потенціал соціально-філософського підходу для формування критичного мислення, етичної відповідальності та стратегічного бачення у сучасних управлінців. Акцентовано увагу на необхідності інтеграції філософського осмислення управлінської діяльності в процес наукового пізнання. Зазначено, що традиційні технократичні підходи до управління не забезпечують повного розуміння складних соціокультурних процесів, які лежать в основі сучасного менеджменту. Визначено ключові аспекти соціально-філософського підходу, його значення для формування етичної відповідальності, стратегічного мислення та міждисциплінарної методологічної культури. Розроблено концептуальні засади оновленої методології наукових досліджень у менеджменті, що враховує соціальні, культурні та моральні чинники в управлінських процесах. Практичне значення дослідження полягає у розробці та обґрунтуванні міждисциплінарної методологічної моделі, що поєднує філософські й практичні підходи до менеджменту. Запропоновані концептуальні рішення сприяють підвищенню ефективності управлінських рішень, розвитку системного та критичного мислення у менеджерів, а також формуванню етичної культури управління. Отримані результати можуть бути використані в освітніх програмах, корпоративному навчанні, а також при розробці управлінських стратегій і політик у різних організаціях, що забезпечить більш адаптивне і відповідальне управління в умовах сучасних викликів цифрової епохи.

Ключові слова: менеджмент, методологія наукових досліджень, соціальна філософія, управління та адміністрування, етика, управління, міждисциплінарний підхід.

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. У сучасних умовах динамічного розвитку суспільства та економіки управління як наука та практика потребує все

більш глибокого осмислення методів наукового пізнання. Актуальність дослідження методології в менеджменті з соціально-філософських позицій зумовлена низкою чинників, що включають глобальні цифрові трансформації. Глобальні трансформації у світі (технологічні, соціальні, екологічні) вимагають нових підходів до управління організаціями, які повинні враховувати не лише економічні, а й етичні, культурні, екзистенційні аспекти. У той же час посилення міждисциплінарності в науці сприяє інтеграції філософських підходів у дослідження управлінських процесів.

Це дозволяє глибше зрозуміти сутність прийняття рішень, мотиваційні механізми, проблеми влади й відповідальності. Велику роль відіграє

¹ Інженерний навчально-науковий інститут ім. Ю.М. Потебні Запорізького національного університету (Запоріжжя, Україна)
E-mail: valentinavoronkova236@gmail.com
ORCID ID: <http://orcid.org/0000-0002-0719-1546>

² Миколаївський національний аграрний університет (Миколаїв, Україна)
E-mail: garbargalina12@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4750-3361>

³ Запорізький національний університет (Запоріжжя, Україна)
E-mail: dimariy026@gmail.com
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4772-081X>

формування критичного мислення у підготовці сучасних менеджерів, що включає філософське осмислення цілей, цінностей і засобів управлінської діяльності. Крім того, методологічна культура дослідника в менеджменті потребує розвитку, оскільки поверхнєве використання інструментів без філософського осмислення може призвести до хибних висновків та управлінських рішень. Соціальна відповідальність бізнесу та орієнтація на сталий розвиток вимагають розгляду менеджменту як соціального явища, а не лише як технократичної функції.

Менеджмент вже давно перестав бути лише прикладною дисципліною. Він все більше розглядається як комплексне соціальне явище, яке потребує глибокого осмислення. Соціально-філософський підхід дозволяє зрозуміти логіку розвитку управлінської думки, зміну парадигм, трансформацію управлінських концепцій у контексті історичних, культурних і цивілізаційних зрушень. Сучасний менеджмент перебуває у фазі переосмислення власної ролі. Соціально-філософський аналіз дозволяє поставити питання не лише "як управляти?", а й "заради чого ми управляємо?", що особливо важливо у світлі нових викликів, таких як кліматичні кризи, соціальна нерівність, цифровізація тощо. Соціально-філософський аналіз допомагає сформувати етичну рефлексію в дослідниках і практиках управління.

В умовах, коли управлінські рішення мають глибокі соціальні наслідки, важливо вміти критично оцінювати власну діяльність з позицій моралі, суспільного блага і гуманізму. Для формування нової генерації управлінців недостатньо лише технічних знань. Філософське осмислення методології наукових досліджень сприяє розвитку стратегічного мислення, здатності до самоаналізу, комунікативних навичок, критичного підходу до інформації – ключових компетентностей XXI століття.

Актуальність теми полягає в необхідності інтеграції філософського мислення в методологію менеджменту, що дозволяє створити більш відповідальну, етичну, глибоко осмислену систему управлінських знань і практик. Таким чином, соціально-філософський аналіз методології наукових досліджень у менеджменті дозволяє не лише підвищити науковий рівень досліджень, а й сприяє формуванню гуманістичних підходів до управління.

У сучасних умовах глобалізації, цифровізації та швидких соціальних змін менеджмент пере-

стає бути виключно прикладною дисципліною і дедалі частіше розглядається як складне соціальне явище, яке потребує філософського осмислення. При цьому постає проблема адекватного методологічного забезпечення наукових досліджень у сфері управління, яке враховувало б не лише технократичні підходи, а й гуманітарні аспекти.

На сьогоднішній день у науковій спільноті спостерігається нестача комплексного підходу до аналізу методології досліджень у менеджменті з позицій соціальної філософії. Це зумовлює обмежене розуміння глибини управлінських процесів, їхньої етичної та соціальної складової, що в свою чергу впливає на якість рішень, прийнятих як у науковій, так і в практичній управлінській діяльності. Таким чином, проблема полягає в необхідності формування такої методології досліджень у сфері менеджменту, яка б базувалася на міждисциплінарному підході – зокрема, із залученням соціально-філософських методів і концепцій. Це дозволить не лише поглибити наукове розуміння управлінських процесів, а й підвищити ефективність управління в реальному соціальному контексті. З огляду на це, актуальним науковим завданням є: аналіз сучасного стану методології наукових досліджень у менеджменті; виявлення філософських засад і принципів, що можуть бути інтегровані у цю методологію; розробка концептуальної основи для застосування соціально-філософського підходу в управлінських дослідженнях.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, з яких започатковано розв’язання даної проблеми і на які спирається автор. У контексті теми «Методологія наукових досліджень у менеджменті: соціально-філософський аналіз» важливо звернути увагу на низку сучасних наукових праць, які заклали підґрунтя для подальшого дослідження цієї проблематики.

В. Білогур, В. Воронкова, Р. Олексенко відмічають, що сучасні підходи, інструменти та перспективи викладання» автори акцентують на необхідності міждисциплінарного підходу в менеджменті, інтеграції етичних та безпекових аспектів, а також впровадженні інноваційних технологій у процес навчання та дослідження (В. Білогур, В. Воронкова, Р. Олексенко, 2025).

І. Шавкун, Я. Дибчинська у статті «Дослідження в менеджменті: міждисциплінарний вимір» відмічають, що актуальність вивчення проблем міждисциплінарності в наукових дослі-

дженнях визначається кількома важливими факторами. По-перше, в умовах стрімкого розвитку науки і техніки виникає потреба в інтеграції знань з різних галузей для вирішення складних і багатогранних проблем, які не можуть бути повністю висвітлені в межах однієї дисципліни.

Міждисциплінарні підходи дозволяють поєднувати теоретичні та методологічні підходи з різних наук, що сприяє ґрунтовному аналізу явищ. По-друге, такі глобальні виклики, як зміна клімату, сталий розвиток, глобалізація та цифровізація, вимагають комплексного підходу із залученням спеціалістів із різних галузей. Ці проблеми вимагають нових форм співпраці між науковцями, здатними поєднувати різні наукові традиції та методи для пошуку ефективних рішень. По-третє, міждисциплінарність сприяє розвитку нових наукових напрямів і підходів, а також стимулює інновації, оскільки сприяє обміну ідеями та концепціями між різними науковими школами. У зв'язку з цим актуальним є дослідження теоретичних і практичних аспектів міждисциплінарності, а також розгляд механізмів її реалізації в різних сферах наукової та професійної діяльності (І. Шавкун, Я. Дибчинська, 2025).

У навчальному посібнику В. Воронкової, В. Нікітенко, О. Фурсіна відмічається, що «Методологія та організація наукових досліджень» розглядаються сучасні методологічні підходи до дослідження соціально-економічних систем, що є актуальним для розуміння менеджменту як соціального явища (В. Воронкова, В. Нікітенко, О. Фурсін, 2025).

У підручнику Данильян О.Г., Дзьобаня О.П. «Методологія наукових досліджень» розкриваються основи наукової методології, які можуть бути адаптовані для досліджень у сфері менеджменту з філософським підходом (Данильян О.Г., Дзьобаня О.П., 2023).

Цікавим дослідженням з точки зору методології аналізу менеджменту як складного соціального феномена та міждисциплінарного явища є роботи І. Шавкун та Я. Дибчинської (Шавкун І., Дибчинська Я., 2025),

Аналіз зазначених джерел свідчить про зростаючу потребу в інтеграції соціально-філософського підходу до методології наукових досліджень у менеджменті. Це дозволяє глибше осмислити управлінські процеси, враховуючи не лише економічні, але й соціальні, етичні та культурні аспекти, що є надзвичайно важливим у контексті сучасних глобальних викликів.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми, котрим присвячується означена стаття.

Незважаючи на наявність численних праць, присвячених методології наукових досліджень у сфері менеджменту, а також соціально-філософському осмисленню управлінських процесів, низка важливих аспектів залишається недостатньо розробленою. Про це свідчить І. Шавкун та Я. Дибчинська (Шавкун, Дибчинська, 2025).

Передусім, у сучасній науковій літературі спостерігається дефіцит комплексного міждисциплінарного підходу, який би інтегрував методологію наукового пізнання з філософськими основами управління як соціокультурного явища. Існуючі дослідження здебільшого фрагментарні та не охоплюють глибинних філософських засад прийняття управлінських рішень, природи лідерства, соціальної відповідальності, а також моральних імперативів, що лежать в основі управлінської діяльності.

Крім того, залишається нерозкритим питання трансформації методології досліджень у менеджменті в умовах цифровізації та глобальних соціальних змін. Зокрема, йдеться про необхідність переосмислення ролі менеджера як носія гуманістичних цінностей і суб'єкта соціальної дії. Також недостатньо висвітлено: як саме філософські категорії (буття, свобода, відповідальність, влада) можуть впливати на структуру наукового пізнання у сфері менеджменту; яким чином етика та філософія можуть стати методологічним інструментом дослідника у процесі аналізу управлінських систем. Таким чином, дана стаття спрямована на заповнення виявлених прогалин шляхом формування цілісної методологічної концепції, яка ґрунтується на соціально-філософському підході до досліджень у сфері менеджменту.

Методологічні підходи:

У дослідженні використано наступні методи та підходи. Системний метод розглядає методологію наукових досліджень як цілісну систему, що складається з взаємозалежних частин (підсистем): виробничої, фінансової, соціальної, інформаційної тощо. Управління при цьому розглядається як координація цих підсистем задля досягнення загальних цілей. Основна ідея – жодна управлінська дія не може розглядатись ізольовано, бо вона впливає на всю систему. Важливими є також зв'язки із зовнішнім середовищем – ринком, конкурентами, клієнтами, державою. 2. Функціональний підхід, який

зосереджується на ключових функціях управління, які залишаються сталими незалежно від типу організації, який є корисним для побудови логічної та послідовної управлінської системи. 3. Процесний підхід розглядає управління як безперервний процес, де всі функції управління пов'язані між собою та реалізуються в динаміці. Увага приділяється не стільки елементам, скільки їхній взаємодії та постійному вдосконаленню. Цей підхід ефективний у складних та динамічних організаціях, де необхідна постійна адаптація та реагування на зміни. 4. Ситуаційний підхід базується на тому, що немає універсальних рішень – кожна управлінська ситуація унікальна. Ефективність управління залежить від конкретних умов (ресурси, структура, культура), Менеджери мають гнучко підходити до прийняття рішень, використовуючи аналітичні інструменти для оцінки ситуацій та прогнозування наслідків. Ці підходи не суперечать один одному – найкращі результати досягаються при їхньому комплексному застосуванні. Теоретичні методи: аналіз, синтез, індукція, дедукція, абстрагування, моделювання. Емпіричні методи: спостереження, опитування, анкетування, інтерв'ювання, експертні оцінки. Кількісні методи: економіко-статистичні методи, факторний аналіз, SWOT-аналіз, методи оптимізації. Якісні методи: кейс-метод, порівняльний аналіз, системний підхід.

Метою даного дослідження є обґрунтування необхідності та розробка концептуального підходу до методології наукових досліджень у сфері менеджменту на основі соціально-філософського аналізу, з урахуванням сучасних викликів і потреб гуманітаризації управлінської науки.

Завдання дослідження: 1) дослідити філософські засади наукового пізнання, які можуть бути застосовані в управлінських дослідженнях; 2) визначити специфіку соціально-філософського підходу до осмислення управлінської діяльності; 3) виокремити невирішені аспекти методологічної культури в менеджменті та окреслити шляхи їх розв'язання; 4) запропонувати міждисциплінарну модель методології досліджень, яка поєднує філософські і практичні аспекти менеджменту;

Виклад основного матеріалу дослідження з обґрунтуванням отриманих наукових результатів.

1. Філософські засади наукового пізнання у галузі менеджменту

Менеджмент як складне соціальне явище виходить за межі суто технічних і економічних дис-

циплін. Він охоплює процеси ухвалення рішень, міжособистісної взаємодії, лідерства, етики, культури та соціальної відповідальності. У такому контексті філософські засади наукового пізнання набувають особливої актуальності, зокрема необхідним є синергетичний підхід, який досліджено у статті В. Воронкової, О. Бурашнікової (Воронкова, Бурашнікова, 2024, с. 60–66).

Сучасне суспільство переживає глибокі трансформації цифрові, екологічні, моральні. Менеджер як суб'єкт управління має не тільки володіти інструментами ефективного управління, а й нести моральну відповідальність за свої дії. Філософські підходи дозволяють формувати ціннісні орієнтири, критичне мислення, здатність до рефлексії та морального вибору. Філософія допомагає глибше зрозуміти сутність таких явищ, як влада, свобода, відповідальність, мотивація, авторитет, що є центральними категоріями менеджменту. Відсутність такого осмислення призводить до спрощеного, інструментального бачення управлінських процесів. Філософія формує фундамент для наукового мислення: визначення об'єкта і предмета дослідження, постановки проблеми, вибору методів пізнання. Вона забезпечує когнітивну і логічну послідовність досліджень, допомагає уникати поверхневості в аналізі. Сучасні глобальні кризи – війна, екологічні ризики і катастрофи, нестабільність вимагають від менеджерів уміння мислити системно, етично і стратегічно.

Саме філософія забезпечує інструментарій для переосмислення цілей управління в умовах нестабільності. Філософські засади наукового пізнання не є абстрактним доповненням до менеджменту, а становлять його глибокий методологічний і ціннісний фундамент, що визначає якість і глибину управлінських рішень, досліджень та освітніх програм. Управлінська наука постійно стикається з невизначеністю, складністю соціальних систем та множинністю перспектив. Філософія, зокрема епістемологія (теорія пізнання), дозволяє розмежувати об'єктивне знання, припущення, переконання та ідеології.

Це критично важливо в умовах інформаційної перенасиченості, де менеджер має відрізнити достовірну інформацію від маніпуляцій. У глобалізованому світі управління здійснюється в умовах багатокультурності, що потребує розуміння різних світоглядних систем. Філософія забезпечує теоретичний інструментарій для діалогу цінностей, що важливо для міжнародного бізнесу,

соціального підприємництва та інклюзивного лідерства.

Філософське мислення – це не лише про традиції, а й про генерацію нових ідей. Багато управлінських інновацій (наприклад, концепції сталого розвитку, "м'якого" лідерства, етичного маркетингу) мають філософське коріння. Тому філософія сприяє формуванню інноваційного мислення, яке є необхідним у XXI столітті. Філософія як основа гуманістичного знання допомагає усвідомити вплив управлінських рішень на суспільство, людину і природу. Це особливо актуально в контексті ESG (екологія, соціальність, управління) – ключового тренду сучасного корпоративного управління. Філософські засади забезпечують глибину, етичність і цілісність управлінського знання. Вони сприяють не лише розвитку наукової методології, а й формують нового типу управління – відповідального, культурно свідомого, стратегічно мислячого, а також нову парадигму мислення 2.0 (Voronkova, Kaganov, Nikitenko, Vasylychuk, 2022). Методологія наукових досліджень у менеджменті потребує серйозного переосмислення в контексті сучасних соціокультурних викликів цифрової гуманітаристики 2.0. Традиційно технократичні підходи до управління виявляються недостатніми для повноцінного аналізу й вирішення складних управлінських проблем, що мають етичний, соціальний і філософський вимір.

Соціально-філософський підхід до методології наукового пізнання у сфері менеджменту відкриває нові горизонти для формування більш глибокої та гуманістично орієнтованої управлінської науки. Він дозволяє осмислити менеджмент як складне соціокультурне явище; підкреслити роль цінностей, етики, свободи й відповідальності у процесі прийняття управлінських рішень; сформувати новий тип управління – мислячого, морально відповідального та здатного до критичного аналізу.

Запропонований підхід також має практичне значення, так як він створює передумови для розробки нових освітніх програм, розвитку управлінських компетентностей і побудови організаційної культури, зорієнтованої на сталий розвиток і соціальну відповідальність. Отже, інтеграція філософських засад у методологію досліджень у менеджменті є не лише актуальним, а й необхідним кроком для формування ефективної, цілісної та соціально орієнтованої науки управління, у контексті якої мають бути проаналізовані аксі-

ологічні, антропологічні, етичні аспекти та охоплені найсучасніші теми – від концепції трансгуманізму до впливу ШІ на людину, її свідомість, культуру (Воронкова, Нікітенко, 2023, с. 9–17).

2. Специфіка соціально-філософського підходу до осмислення управлінської діяльності

Соціально-філософський підхід до осмислення управлінської діяльності відрізняється від традиційних прикладних чи суто економічних методів тим, що ставить у центр уваги людину як соціальну істоту, а управління розглядає як комплексний ціннісний, культурний і моральний процес. Цей підхід передбачає глибоке філософське осмислення сутності влади, відповідальності, свободи, мотивації та колективної дії. Визначимо ключові риси соціально-філософського підходу (табл. 1).

Соціально-філософський підхід дозволяє вийти за межі формального управління та усвідомити його як глибокий соціальний процес, що формує цінності, культури й майбутнє людських спільнот. Соціально-філософський підхід до управління дозволяє не лише глибше осмислити сутність управлінської діяльності, а й адаптувати її до нових соціальних і технологічних умов. У сучасному цифровому світі зростає потреба не лише в ефективності, а й у гуманізації управління, тобто в управлінні, що ґрунтується на етичних, культурних та філософських принципах. У сучасну цифрову епоху філософія відіграє ключову роль у формуванні управлінських парадигм, які виходять за межі технократичного підходу. Вона забезпечує глибоке осмислення ціннісних, етичних і смислових вимірів управління, які стають особливо актуальними на тлі стрімкого технологічного прогресу, – відмічається у монографії. «Менеджмент міжнародного бізнесу в умовах індустрії 4.0».

Філософія сприяє розвитку стратегічного мислення, здатного не лише адаптуватися до цифрових викликів, а й передбачати довгострокові наслідки впровадження нових технологій. Через філософське осмислення цифрових процесів керівники отримують можливість формувати управлінські рішення, які ґрунтуються не лише на ефективності, а й на етичній відповідальності та суспільній користі. У цьому контексті філософія допомагає відповісти на фундаментальні запити про призначення лідерства, сенс цифрової трансформації та баланс між інновацією й гуманістичними цінностями. Таким чином, вона стає невід'ємною складовою формування нових

Ключові риси соціально-філософського підходу

Ключові риси	Їх характеристика та напрями використання
Антропоцентризм	Управління розглядається не як система технічних процедур, а як взаємодія між людьми, яка включає особистісні, етичні та світоглядні аспекти.
Ціннісно-нормативний аналіз	В управлінській діяльності важливими є не лише ефективність і результативність, а й цінності, які стоять за прийнятими рішеннями. Філософія допомагає розрізнати, що є «правильним», а що — «ефективним», і не ототожнювати ці поняття бездумно.
Критичне мислення	Філософський підхід стимулює сумнів, аналіз і переосмислення звичних управлінських практик. Це дозволяє уникати догматизму, відкриває шлях до інновацій.
Контекстуальність	Соціально-філософський підхід враховує історичний, культурний, політичний контекст, у якому здійснюється управління. Він дозволяє адаптувати управлінські моделі до конкретного суспільного середовища.
Герменевтичний вимір	Управлінська діяльність трактується як інтерпретація соціальної реальності, де управлінець виступає не лише як виконавець рішень, а й як їхній смислотворець.
Увага до соціальної відповідальності	Управління в цьому контексті розглядається як служіння суспільству, що вимагає моральної рефлексії та етичного усвідомлення наслідків власних дій.
Пошук гармонії між індивідуальним і колективним	Соціально-філософський підхід прагне узгодити інтереси особистості, організації та суспільства, розглядаючи управління як процес побудови співжиття, а не просто досягнення цілей.
Критичне мислення як філософський інструмент управління	Соціально-філософський підхід стимулює розвиток критичного мислення = здатності ставити під сумнів стереотипи, аналізувати неочевидні аспекти, протистояти маніпуляціям. У контексті управління це означає не лише аналіз ефективності, а й рефлексію щодо етичності, соціальних наслідків та довготривалих ефектів управлінських рішень.
Цифровий гуманізм	У епоху штучного інтелекту, автоматизації та великих даних виникає потреба зберегти людину в центрі управлінського процесу. Цифровий гуманізм — це підхід, що поєднує технологічні досягнення з гуманістичними цінностями. Соціально-філософський аналіз дає змогу осмислити, як зберегти людяність у цифровому менеджменті, уникнути дегуманізації праці та управління.
Цифрова гуманітаристика як новий інструмент	Цифрова гуманітаристика (digital humanities) об'єднує методи цифрового аналізу з гуманітарним знанням. У сфері менеджменту це може означати: використання цифрових платформ для аналізу соціальних процесів в організаціях; вивчення цифрових слідів культури управління; моделювання соціальних систем із урахуванням етичних змінних.
Етичний аналіз цифрових практик	Соціально-філософський підхід дозволяє оцінити не лише технічну ефективність цифрових рішень, але й їх моральну виправданість, вплив на права людини, свободу вибору, приватність, гідність працівників.

Таблиця 1 (сформована автором)

управлінських підходів, які інтегрують технології у контексті людяності, справедливості та сталого розвитку.

Саме філософія здатна задати запитання: Куди ми рухаємось як управлінці у цифрову добу? Саме філософія дає рамки для довгострокового бачення, вкоріненого не лише в технологіях, а й у цінностях. Поєднання соціально-філософського підходу з цифровим гуманізмом і критичним мисленням формує нову якість управлінського знання – таку, що не просто управляє процесами, а осмислює, переосмислює і спрямовує розвиток людини та суспільства у цифрову епоху.

3. Шляхи розв'язання проблем методологічної культури у менеджменті

Шляхи розв'язання проблем методологічної культури в менеджменті – це система практичних, організаційних, освітніх і технологічних заходів, спрямованих на подолання ключових методологічних труднощів, удосконалення управлінського мислення, забезпечення єдності підходів і підвищення ефективності управлінських рішень в умовах сучасних викликів, зокрема цифровізації та глобалізації. Це – конкретні дії та підходи, які дозволяють подолати слабкі місця методології управління і зробити менеджмент

більш цілісним, сучасним, етичним і міждисциплінарним. До таких шляхів належать: розвиток міждисциплінарних підходів; створення єдиних стандартів та критеріїв; цифровізація управлінської діяльності; оновлення освітніх програм; впровадження етичної складової в управлінську практику (табл. 2).

Відмітимо, що проблеми методологічної культури в менеджменті, такі як фрагментарність

знань, відсутність єдиних стандартів, слабка міждисциплінарність, недостатня цифровізація, прорахунки в освіті та нехтування етичним виміром, суттєво впливають на якість управлінських рішень і ефективність функціонування організацій. Їх розв'язання потребує системного та багатовекторного підходу. Ключовими шляхами підвищення методологічної культури є: інтеграція міждисциплінарних знань і практик; створення

Таблиця 2

Шляхи розв'язання проблем методологічної культури в менеджменті

Проблема	Її сутність	Шляхи вирішення
Розвиток міждисциплінарного підходу	Впровадження інтегративних навчальних програм і практик, які поєднують знання менеджменту, психології, ІТ, економіки тощо, для більш комплексного розуміння управлінських процесів.	Створення навчальних курсів, які поєднують менеджмент, психологію, соціологію, ІТ, економіку, що дозволить менеджерам бачити систему комплексно. Наприклад, впровадження програм з управління цифровими трансформаціями, які враховують і людський фактор, і технології.
Систематизація методологічних знань у практиці	Створення методичних посібників, стандартів і чек-листів для менеджерів, які допоможуть ефективно поєднувати різні інструменти і прийоми в управлінській діяльності.	Розробка єдиного набору методичних матеріалів, чек-листів, шаблонів, які допомагають поєднувати різні методи управління. Організації можуть впроваджувати стандарти внутрішньої методологічної культури, що забезпечить єдність підходів.
Впровадження стандартів методологічної культури	Розробка та прийняття на рівні організацій і галузей єдиних стандартів, індикаторів та критеріїв оцінки методологічної культури.	На рівні галузей або держави необхідно розробити стандарти методологічної культури, які будуть основою для сертифікації менеджерів і оцінки ефективності управління.
Активне використання цифрових технологій	Інтеграція сучасних ІТ-рішень у методологічний арсенал менеджерів (аналітичні платформи, штучний інтелект, системи підтримки прийняття рішень), що підвищить якість і швидкість управлінських процесів.	Навчання менеджерів роботі з великими даними, аналітичними системами, штучним інтелектом і впровадження цих інструментів у повсякденну практику управління. Наприклад, застосування AI для прогнозування ризиків і оптимізації ресурсів.
Посилення освіти і підвищення кваліфікації	Реформа освітніх програм у сфері менеджменту з акцентом на методологічну культуру, впровадження курсів із практичним застосуванням методології, регулярні тренінги та сертифікація управлінців.	Організації повинні інвестувати в постійне підвищення кваліфікації працівників із акцентом на методологічні навички. Проведення регулярних тренінгів, семінарів, майстер-класів із застосуванням сучасних кейсів.
Включення етичного виміру в методологічну культуру	Формування етичних кодексів і стандартів поведінки, які враховують методологічні аспекти прийняття рішень і взаємодії у колективі.	Розробка і впровадження етичних кодексів для менеджерів, що враховують методологічні аспекти прийняття рішень, прозорості і відповідальності. Формування культури відкритості і довіри.
Недостатня інтеграція міждисциплінарних підходів	Менеджмент як наука і практика все ще часто розглядається в ізоляції від інших дисциплін. Відсутність комплексного підходу призводить до недостатнього врахування соціально-психологічних, технологічних і економічних чинників у прийнятті рішень. Наприклад, менеджер може не врахувати вплив цифрової трансформації або культурних особливостей команди, що знижує ефективність управління.	Розробка міждисциплінарних програм у сфері менеджменту, що поєднують знання з ІТ, психології, соціології, екології, права тощо. Створення міждисциплінарних команд у проєктному менеджменті для комплексного підходу до вирішення завдань. Підтримка колаборації між наукою та бізнесом, обмін практиками між галузями.

Фрагментарність методологічних знань	Часто в практиці менеджменту застосовують окремі інструменти (SWOT-аналіз, KPI, Agile), але без системного розуміння їх взаємодії. Це веде до непослідовності у стратегічному управлінні і може спричиняти суперечливі або неузгоджені дії.	Систематизація методологічної бази менеджменту у вигляді навчальних курсів, практичних посібників, інтерактивних платформ. Впровадження модульного навчання, яке охоплює повний цикл управлінського мислення: аналіз, прогнозування, планування, реалізація, оцінка. Розробка корпоративних стандартів використання методів менеджменту, що базуються на узгодженій логіці.
Відсутність єдиних стандартів і критеріїв	У різних організаціях і навіть галузях різняться підходи до методологічної культури, відсутні уніфіковані стандарти, що ускладнює порівняння, оцінку та розвиток цієї культури. Це призводить до розриву між теорією і практикою.	Розробка національних та міжнародних стандартів методологічної культури управління (наприклад, як ISO для якості). Впровадження систем сертифікації менеджерів за критеріями методологічної компетентності. Створення системи моніторингу та оцінки ефективності застосування методологій в управлінській практиці.
Слабка адаптація до цифрової епохи	Багато менеджерів недостатньо володіють методами роботи з даними, цифровими інструментами та не знають, як інтегрувати штучний інтелект у процеси управління. В результаті вони втрачають конкурентні переваги.	Оновлення навчальних програм із включенням цифрових навичок, аналітики даних, штучного інтелекту, кібербезпеки. Інтеграція цифрових інструментів у менеджмент: CRM, ERP, BI-систем, платформ управління знаннями. Підвищення цифрової грамотності керівного складу через тренінги та коучинг.
Проблеми в освітньому процесі	В університетах і на тренінгах часто бракує фокусу на формування методологічної культури як системного підходу, а не просто набору окремих навичок. Менеджери після навчання не завжди можуть ефективно застосувати методологію на практиці.	Модернізація вищої освіти в менеджменті з фокусом на практико-орієнтоване навчання і кейс-метод. Поглиблення співпраці між університетами та бізнесом для формування реальних навичок. Інтеграція навчання протягом життя (lifelong learning) у кар'єрні стратегії менеджерів.
Недооцінка етичного виміру	Менеджери не завжди розглядають методологічні аспекти з огляду на етику, що може призводити до конфліктів, маніпуляцій і втрати довіри всередині організації та з боку зовнішніх стейкхолдерів.	Впровадження курсів з етики в управлінні у навчальні плани бізнес-шкіл та корпоративного навчання. Створення та впровадження етичних кодексів організацій і професійних спільнот. Розвиток культури прозорості та підзвітності, у тому числі через механізми внутрішнього аудиту та зворотного зв'язку.

Таблиця 2 (сформована автором)

уніфікованих методологічних стандартів; активне впровадження цифрових технологій у сферу управління; оновлення освітніх програм на засадах практико-орієнтованого та етичного підходів; формування сталих етичних принципів у менеджменті. Узгоджене впровадження цих заходів сприятиме формуванню нової якості управлінської діяльності, що відповідає викликам сучасності й забезпечує сталий розвиток організацій в умовах глобалізації та цифрової трансформації.

Відмітимо, що в Запорізькому національному університеті впроваджується програма розвитку методологічної культури, що включає: міждисциплінарні навчання (менеджмент + цифрові технології + цифрова гуманітаристика+ цифровий гуманізм+ цифрові компетентності+філософські основи наукового пізнання); впровадження єдиного методичного підходу до оцінки проєктів (спільні KPI, ризик-менеджмент); використання аналітичної платформи з AI для прийняття

рішень; регулярні тренінги з етики управління (Метеленко та ін., 2023).

4. Міждисциплінарна модель методології наукових досліджень у галузі менеджменту

Міждисциплінарна методологічна модель – це структурований підхід до організації і проведення наукових досліджень та практичної діяльності, який ґрунтується на інтеграції теоретичних основ, методів і інструментів з різних наукових дисциплін з метою формування цілісного, системного і багатовимірного розуміння складних явищ і процесів. У контексті менеджменту така модель поєднує: 1) філософські аспекти (онтологію – природу управління і організаційних систем; гносеологію – пізнавальні можливості управлінських методів; аксіологію – цінності та етичні виміри в управлінні); 2) практичні інструменти (методи стратегічного планування, аналітики, прийняття рішень, управління персоналом, цифрові технології тощо); 3) знання з суміжних дисциплін, таких як психологія, соціологія, економіка, інформаційні технології, правознавство. Ця модель спрямована на подолання вузькоспеціалізованих, фрагментарних підходів до менеджменту, що часто призводять до обмеженого розуміння і неефективних управлінських рішень. Вона забезпечує: системний аналіз проблем, врахування різних рівнів і аспектів управлінської діяльності; гнучкість у виборі методів залежно від специфіки завдань і контексту; узгодженість теоретичних основ з практичними потребами організацій; розвиток критичного і креативного мислення у менеджерів.

Таким чином, міждисциплінарна методологічна модель виступає як концептуальний каркас, що поєднує глибоке теоретичне осмислення та практичну дієвість управлінської діяльності в умовах складних і динамічних соціально-економічних систем. У контексті сучасних глобалізаційних, техно-економічних і соціокультурних змін зростає потреба у формуванні нової методологічної культури управління, здатної адекватно реагувати на виклики цифрової епохи. Традиційні методологічні підходи, переважно орієнтовані на прикладні технології менеджменту, часто виявляються фрагментарними та недостатньо гнучкими для розв'язання комплексних управлінських проблем. Саме тому виникає потреба у формуванні міждисциплінарної моделі методології досліджень, яка інтегрує філософські (онтологічні, гносеологічні, аксі-

ологічні) засади з практичними інструментами управлінської діяльності. Актуальність такого підходу зумовлюється кількома чинниками: по-перше, необхідністю критичного осмислення управлінських практик у контексті соціальних та етичних змін; по-друге, зростаючою роллю цифрових технологій, які змінюють саму природу управління; по-третє, потребою в розвитку крос-дисциплінарних компетентностей управлінців нового покоління, – відмічають . В. Ніктенко, В.Воронкова, О. Кивлюк у статті «Цифровий гуманізм як нова парадигма розвитку сучасних гуманітарних наук» (Ніктенко, Воронкова, Кивлюк, 2025).

У сучасних умовах глобалізації, цифрової трансформації та зростаючої складності соціально-економічних процесів, традиційні підходи до управлінських досліджень виявляються недостатніми для повноцінного аналізу і вирішення складних управлінських проблем. Це зумовлює потребу у формуванні міждисциплінарної моделі методології досліджень, яка синтезує філософські засади (онтологічні, гносеологічні, аксіологічні) з практичними управлінськими інструментами (стратегічне планування, аналіз ринку, управління ризиками, цифрові технології). Поєднання філософської рефлексії з практичними методами дозволяє: глибше осмислити природу управлінської діяльності; забезпечити критичне мислення й етичну відповідальність управлінців; формувати цілісне бачення взаємозв'язку людини, організації та суспільства; адаптувати управлінські підходи до динаміки сучасного середовища. Міждисциплінарна модель є актуальною також у контексті трансформації сучасної освіти, яка вимагає розвитку системного, креативного та ціннісно-орієнтованого мислення в менеджерах нового покоління. Вона сприяє формуванню нової якості управлінської культури, де методологія постає не лише як набір інструментів, а як глибока концептуальна основа управлінського мислення. Міждисциплінарна методологічна модель дозволяє подолати обмеженість вузькоспеціалізованих підходів, забезпечує системне бачення управлінських процесів та сприяє формуванню більш цілісної, гнучкої і гуманістично орієнтованої управлінської парадигми. Таким чином, дослідження проблем і перспектив інтеграції філософських і практичних аспектів у методологію менеджменту є не лише науково значущим, а й суспільно необхідним.

5. Методологія наукових досліджень у галузі економіки

Методологія наукових досліджень у галузі економіки є основоположною складовою наукової діяльності, яка визначає логіку, структуру, засоби та інструменти пізнання економічної реальності. У сучасних умовах, коли економіка стикається з безпрецедентними викликами – такими як війни, економічна турбулентність, кліматичні зміни, цифрова трансформація та глобальні технологічні зрушення, – потреба в науково обґрунтованих економічних дослідженнях зростає як на мікро-, так і на макрорівні. Актуальність методологічних аспектів економічної науки зумовлена необхідністю оновлення наукового інструментарію відповідно до змін економічного середовища. Зокрема, нові виклики вимагають включення до методологічного арсеналу інструментів цифрової економіки, математичного та імітаційного моделювання, аналізу великих даних, когнітивної економіки, поведінкової економіки тощо. Забезпечення міждисциплінарного підходу націлене на вивчення економічних процесів, які тісно пов'язані з соціальними, політичними, технологічними та екологічними чинниками, тому сучасна методологія досліджень вимагає інтеграції знань із суміжних наук – соціології, психології, політології, екології, ІТ. Сучасна економічна наука рухається від класичних детерміністичних моделей до системного, адаптивного та мережевого бачення економічних процесів. У цьому контексті методологія стає не лише інструментом дослідження, а й способом формування нової економічної свідомості. Методологія не є абстрактною теорією, вона має безпосередній вплив на якість практичних результатів досліджень. Її значення полягає у здатності формувати дієві економічні політики. На основі науково обґрунтованих досліджень приймаються стратегічні рішення щодо податкової, бюджетної, монетарної, інноваційної, соціальної та екологічної політики. Методологічно коректне дослідження дозволяє точно діагностувати проблеми, оцінити ризики та запропонувати раціональні сценарії розвитку. Глибоке методологічне підґрунтя досліджень є основою формування критичного мислення у студентів, аспірантів, дослідників, що сприяє підготовці висококваліфікованих економістів нового покоління. Методологія, що інтегрує принципи сталості, інклюзивності та соціальної відповідальності, дозволяє створювати науково обґрунтовані підходи до розв'язання проблем зайнятості, енер-

гетичної безпеки, економічної рівності, цифрової та екологічної трансформації.

Висновки з дослідження і перспективи подальших розвідок у цьому напрямі

Узагальнюючи вищевикладене, можна стверджувати, що методологія досліджень в галузі менеджменту та економіки виконує стратегічну функцію у формуванні наукового пізнання економічних процесів. Її розвиток є відповіддю на динамічні зміни в глобальній економіці, викликані як зовнішніми (політичними, екологічними, технологічними), так і внутрішніми (структурними, інституційними) чинниками. Розуміння та вдосконалення методології економічного аналізу є запорукою ефективного впровадження інновацій, прийняття науково обґрунтованих рішень, а також формування нових моделей розвитку, орієнтованих на довгострокову стійкість та конкурентоспроможність як окремих суб'єктів господарювання, так і національної економіки в цілому. Проведене дослідження підтвердило високий потенціал міждисциплінарної методологічної моделі для підвищення якості управлінської діяльності та наукових досліджень у сфері менеджменту. Інтеграція філософських і практичних аспектів дозволяє сформувати більш глибоке і цілісне розуміння управлінських процесів, що сприяє підвищенню ефективності прийняття рішень та адаптивності організацій в умовах сучасних соціоекономічних викликів. Впровадження міждисциплінарного підходу сприяє подоланню фрагментарності методологічних знань, розвитку системного мислення, а також формуванню етичних стандартів управління, що є надзвичайно актуальним у цифрову епоху.

Подальші дослідження у цьому напрямі мають зосереджуватися на: розробці конкретних інструментів та методик для інтеграції міждисциплінарних знань у практику менеджменту; аналізі впливу цифрових технологій на трансформацію методологічних моделей управління; вивченні ролі етичних та культурних вимірів у формуванні сучасної управлінської культури; оцінці ефективності впровадження міждисциплінарних методологій в різних галузях та типах організацій; формуванні освітніх програм, що забезпечують розвиток міждисциплінарної компетентності менеджерів нового покоління. Розширення теоретичних та практичних знань у цій сфері сприятиме не лише підвищенню якості управлінської діяльності, а й розвитку наукової методології менеджменту як цілісної і адаптивної системи.

Список використаних джерел:

- Воронкова В.Г., Бурашнікова О.С. Синергетична методологія дослідження цифрових інструментів ефективного функціонування податкової системи. Цифрова економіка та економічна безпека. Одеса: Причорноморський науково-дослідний інститут економіки та інновацій. 2024. Вип. 1(10) С. 60–66. DOI 10.33930/ed.2019.5007.47(12)-6 <http://dees.iei.od.ua/index.php/journal/article/view/301/287>
- Voronkova V., Kaganov, Y., Nikitenko V., Vasylichuk G. Digital humanity paradigm 2.0. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica", 2022. 13 (90). P. 15–26. doi: <https://doi.org/10.26661/hst-2022-13-90-02> <http://humstudies.com.ua/article/view/272502/268046>
- Воронкова В., Нікітенко В. Проблема трансформації людини у концепції трансгуманізму: методологія цифрової антропології. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishinghouse "Helvetica", 2023. 16 (93). P. 9–17. <http://humstudies.com.ua/article/view/288975>
- Менеджмент міжнародного бізнесу в умовах індустрії 4. 0. : колективна монографія / за заг. ред. Д. Т. Бікулова, О. М. Олійника. Запоріжжя : ЗНУ, 2024. С. 341–385.
- Метеленко Н., Васильчук Г., Каганов Ю., Нікітенко В., Воронкова В. Формування цифрових компетентностей в контексті викладання «цифрової гуманітаристики». Humanities studies : Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishing house "Helvetica", 2023. 17 (94). P. 116–126. doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-17-94-12>
- Методологія та організація наукових досліджень : навч. посіб. / за ред. І. С. Добронравової (ч. 1). Київ : ВПЦ «Київський університет», 2018. 607 с.
- Кивлюк О., Воронкова В., Нікітенко В. Критичне мислення у контексті постмодерністського дискурсу Жана Бодрійя. Освітній дискурс: збірник наукових праць / голов. ред. О.П.Кивлюк. Київ : ТОВ «Науково-інформаційне агентство «Наука-технології-інформація». 2023. Випуск С. 29–39. <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/43330>
- Нікітенко В., Воронкова В., Кивлюк О. Цифровий гуманізм як нова парадигма розвитку сучасних гуманітарних наук. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025.22 (99). P. 81–90. doi <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-09> <http://humstudies.com.ua/article/view/325089/315040>
- Шавкун І. Г., Дибчинська Я. С. Методологія наукових досліджень у галузі менеджменту : навчальний посібник для здобувачів ступеня вищої освіти магістра спеціальності «Менеджмент» освітньо-професійних програм «Менеджмент організацій і адміністрування», «Менеджмент зовнішньоекономічної діяльності», «Бізнес-адміністрування», «Логістика». Запоріжжя : ЗНУ, 2024. 151 с.
- Shavkun Iryna, Dybchynska Yana. Management research: an interdisciplinary dimension. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025.22 (99). P. 274–281. doi <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-30>

References

- Bilohur V. YE., Voronkova V. H. Oleksenko R. I. Formuvannya profesiynykh kompetentnostey u protsesi vyvchennya dystsypliny «Filosofiya nauky i metody naukovykh doslidzhen'». 2025. № 53. <http://apfs.nuoua.od.ua/52-2025>
- Danyl'yan O.H., Dz'oban' O.P. Metodolohiya naukovykh doslidzhen' : pidruchnyk . Kyiv : Pravo, 2023. 368 s.
- Voronkova V., Nikitenko V. Problema transformatsiyi lyudyny u kontseptsiyi transhumanizmu: metodolohiya tsyfrovoyi antropolohiyi. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia : Publishinghouse "Helvetica", 2023. 16 (93). P. 9–17.
- Menedzhment mizhnarodnoho biznesu v umovakh industriyi 4.0. : kolektyvna monohrafiya / za zah. red. D. T. Bikulova, O. M. Oliyinka. Zaporizhzhya : ZNU, 2024. S. 341–385.
- Metelenko N., Vasylichuk G., Kaganov Yu., Nikitenko V., Voronkova V. Formation of digital competences in the context of teaching "digital humanitarianism". Humanities studies : Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house "Helvetica", 2023. 17 (94). P. 116–126. doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2023-17-94-12>
- Methodology and organization of scientific research: teaching. manual / edited by AND. WITH. Dobronravova (part 1). Kyiv: VOC "Kyiv University", 2018. 607 p.
- Kyvlyuk O., Voronkova V., Nikitenko V. Critical thinking in the context of the postmodern discourse of Jean Baudrillard. Educational discourse: collection of scientific papers / chief editor O.P. Kyvlyuk. Kyiv: LLC "Science-technology-information" Scientific and information agency. 2023. Issue P. 29–39. <https://enpuir.npu.edu.ua/handle/123456789/43330>
- Nikitenko V., Voronkova V., Kyvlyuk O. Digital humanism as a new paradigm for the development of modern humanities. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house "Helvetica", 2025.22 (99). P. 81–90. doi <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-09>. <http://humstudies.com.ua/article/view/325089/315040>

Shavkun I. G., Dybchynska Ya. S. Methodology of scientific research in the field of management: a textbook for applicants for a master's degree in the specialty "Management" of educational and professional programs "Management of organizations and administration", "Management of foreign economic activity", "Business administration", "Logistics". Zaporizhzhia: ZNU, 2024. 151 p.

Shavkun Iryna, Dybchynska Yana. Management research: an interdisciplinary dimension. Humanities studies: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025.22 (99). P. 274–281. doi <https://doi.org/10.32782/hst-2025-22-99-30>

VALENTYNA, VORONKOVA – Doctor of Philosophy (D.Sc.), Professor, Academician of the Academy of Higher Education of Ukraine, Head of the Department of Management and Administration, Y. M. Potebnya Engineering Education and Scientific Institute, Zaporizhzhia National University (Zaporizhzhia, Ukraine)

E-mail: valentinavoronkova236@gmail.com

ORCID iD: <http://orcid.org/0000-0002-0719-1546>

HALINA, HARBAR – Doctor of Philosophy, Professor, Professor of the Department of Hotel and Restaurant Business and Business Organization, Mykolaiv National Agrarian University (Mykolaiv, Ukraine)

E-mail: garbargalina12@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0003-4750-3361>

DMYTRO, ARABADZHYIEV – Doctor of Political Sciences, Professor, Head of the Research Department, Professor of the Department of Business Administration and Management of Foreign Economic Activity of the Zaporizhzhia National University

E-mail: dimariy026@gmail.com

ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-4772-081X>

METHODOLOGY OF SCIENTIFIC RESEARCH IN THE FIELD OF MANAGEMENT AND ECONOMICS: SOCIO-PHILOSOPHICAL ANALYSIS

Abstract

The article examines the methodology of scientific research in the field of management from the standpoint of socio-philosophical analysis. The purpose of this study is to substantiate the need for and develop a conceptual approach to the methodology of scientific research in the field of management based on socio-philosophical analysis, taking into account the current challenges and needs of the humanization of management science. Objectives of the study: 1) To study the philosophical foundations of scientific knowledge that can be applied in management research; 2) to define the specifics of the socio-philosophical approach to understanding management activities; 3) to highlight the unresolved aspects of methodological culture in management and outline the ways to address them; 4) to propose an interdisciplinary model of research methodology that combines philosophical and practical aspects of management; 5) to reveal the potential of the socio-philosophical approach for the formation of critical thinking, ethical responsibility and strategic vision in modern managers. The author emphasizes the need to integrate the philosophical understanding of management activities into the process of scientific cognition. It is noted that traditional technocratic approaches to management do not provide a complete understanding of the complex socio-cultural processes that underlie modern management. The key aspects of the socio-philosophical approach, its importance for the formation of ethical responsibility, strategic thinking and interdisciplinary methodological culture are determined. The conceptual foundations of an updated methodology of scientific research in management, which takes into account social, cultural and moral factors in management processes, are developed. The practical significance of the study is to develop and substantiate an interdisciplinary methodological model that combines philosophical and practical approaches to management. The proposed conceptual solutions contribute to increasing the efficiency of management decisions, developing systemic and critical thinking among managers, as well as forming an ethical management culture. The results obtained can be used in educational programs, corporate training, as well as in the development of management strategies and policies in various organizations, which will ensure more adaptive and responsible management in the face of the current challenges of the digital age.

Key words: management, research methodology, social philosophy, management and administration, ethics, governance, interdisciplinary approach.

© The Authors(s) 2025

This is an open access article under

The Creative Commons CC BY license

Received date 13.04.2025

Accepted date 13.04.2025

Published date 12.05.2025

How to cite: Воронкова, Валентина, Гарбар, Галина, Арабаджієв, Дмитро. Методологія наукових досліджень у галузі менеджменту та економіки: соціально-філософський аналіз. HUMANITIES STUDIES: Collection of Scientific Papers / Ed. V. Voronkova. Zaporizhzhia: Publishing house «Helvetica», 2025. 23(100). P. 153–165.

doi: <https://doi.org/10.32782/hst-2025-23-100-16>